

Enkele aanvullingen op het verslag van de meerdaagse SWG-excursie van 2006 naar Damgan (Bretagne)

Floris Verhaeghe

Mijn eerste potje gruis

Tijdens de meerdaagse van 2006 zijn we maar liefst 2 opeenvolgende dagen op excursie getrokken naar Quiberon. Dat had niets te maken met een beperkt aanbod van excursieplekken maar uiteraard met de enorme biodiversiteit die rond de Pointe de Conguel te vinden is. Na jaren afgekeken te hebben hoe anderen het verzamelen van gruis en het determineren van het kleinste grut aanpakken, besloot ik zelf eens een poging te wagen, hopelijk een verdienstelijke. Het kleinste grut levert ook het kleinste volume op om op te bergen en dat kwam mij ook goed uit.

Ik heb al vroeg geleerd dat het niet bepaald evident is om een plastic zak gruis mee naar huis te nemen én deze volledig te verlesen en te determineren. Daarom besloot ik, als beginner, om met 1 potje van slechts 100 ml schelphoudend zand te beginnen en daarin alles te proberen op naam brengen. Niet te veel, overzichtelijk en binnen kort tijdsbestek te verwerken. Het potje zand werd verzameld op 2 maart 2006 tussen de punt van het schiereiland en het eilandje dat er enkele tientallen meters verder ligt (voor zij die er bij waren, daar waar al die zeelelies zaten).

Het gruis werd vervolgens gedroogd en met het blote oog werden mollusken en zandkorrels gescheiden. Determinatie van de slakken gebeurde onder de binoculaire loupe met Thompson (1988) en Graham (1988). Voor de tweekleppigen kwam de goeie ouwe Tebble (1966) nog eens uit de kast. Voor de zekerheid (want ik had nog geen referentiecollectie) vroeg ik mijn vader, Bart Verhaeghe, en later Ingrid Jonckheere om één en ander te willen verifiëren (waarvoor uiteraard heel veel dank) want zonder referentiecollectie en een beetje hulp is het niet altijd zo eenvoudig...

De soortjes...

Al snel kwam ik tot de conclusie dat de reputatie van Quiberon, als marien-biologische hot-spot, rustig kan doorgetrokken worden naar de kleinsten onder onze mollusken. Wat meteen ook de reden is dat het initieel bedoelde kort tijdsbestek wat is verwaterd. De voorbije 4 jaar heb ik dan ook menige winteravond door mijn bino getuurd om al die minuscule slakjes en tweekleppigen op naam te brengen en juvenielen van grotere

soorten te leren onderscheiden van de piepkleine schelpensoorten. Op het einde van de rit heb ik maar liefst 47 soorten mollusken uit dat klein potje gruis op naam kunnen brengen.

Uiteraard zijn een deel van deze soorten al opgenomen in het reisverslag, zoals dat door Nathal Severijns nauwkeurig en sfeervol werd neergepend (Severijns, 2008). Een flink aantal soorten die ik in het gruis gevonden heb, stond echter nog niet in deze lijst, zodat het me zinvol leek om hier een kleine aanvulling te doen. Nomenclatuur is conform Thompson (1988), Graham (1988) en Tebble (1966):

<i>Acmea virginea</i>	<i>Littorina nigrolineata</i>
<i>Alvania semistriata</i>	<i>Divaricella divaricata</i>
<i>Alvania punctura</i>	<i>Manzonina crassa</i>
<i>Barleeia rubra</i>	<i>Montacuta ferruginosa</i>
<i>Bittium reticulatum</i>	<i>Musculus marmoratus</i>
<i>Brachystomia eulimoides</i>	<i>Mysella bidentata</i>
<i>Caecum glabrum</i>	<i>Nassarius incrassatus</i>
<i>Caecum imperforatum</i> (foto 1)	<i>Onoba aculeus</i>
<i>Cerastoderma edule</i>	<i>Onoba semicostata</i>
<i>Chauvetia brunnea</i>	<i>Partulida spiralis</i>
<i>Chrysallida decussata</i>	<i>Philine sp. (quadrata?)</i>
<i>Chrysallida obtusa</i>	<i>Retusa truncatula</i>
<i>Cingulopsis fulgida</i>	<i>Rissoa parva</i>
<i>Epitonium clathratulum</i>	<i>Rissoella diaphana</i>
<i>Gibbula cineraria</i>	<i>Rissostomia membranacea</i>
<i>Gibbula umbilicalis</i>	<i>Setia pulcherrima</i>
<i>Helcion pellucidum</i>	<i>Skenea serpuloides</i>
<i>Heteranomia squamula</i>	<i>Skeneopsis planorbis</i>
<i>Hiatella arctica</i>	<i>Thracia sp.</i>
<i>Hinia incrassata</i>	<i>Tricola pullus</i>
<i>Irus irus</i>	<i>Triphora adversa</i>
<i>Lasaea rubra</i>	<i>Turritella communis</i>
<i>Littorina neritoides</i>	<i>Vitreolina philippii</i> (levend) (foto 2)

Voor wie het thuis ook eens wil proberen, nog enkele tips uit mijn ervaring als beginnend gruis verlezener :

- Zoals je hierboven kon vaststellen, volstaat een klein potje gruis al om er heel veel werk en plezier aan te beleven. Verzamel dus niet te veel, maar zorg

ervoor dat het goeie kwaliteit van gruis is. Kijk gerust af hoe meer ervaren gruisverzamelaars op het strand te werk gaan.

- Hoe fijner het gruis, hoe meer werk. Grof gruis met veel gebroken schelpbrokjes verleet veel sneller dan fijn zandgruis. Zeven doe ik niet want ik heb gemerkt dat er toch wel wat slakjes los doorheen een keukenzeef gaan.
- Verzameld gruis droog je best zo snel mogelijk. Als je het niet snel open legt, bestaat de kans dat het ganze zootje gaat stinken en zwart gaat kleuren. Indien je hiervoor niet direct de mogelijkheid hebt, kun je het gruis ook op alcohol zetten om die zwartverkleuring tegen te gaan. In kleine potjes lukt dit laatste vrij aardig, in grotere potten durft het gruis toch nog een beetje te gaan verkleuren.
- Voor de allerkleinste schelpjes zou het niet de eerste keer zijn dat er eentje sneuvelt door er met een pincet te hard op te nijpen of net kwijt te spelen omdat je niet hard genoeg duwt. Voor het verlesen van het gruis gebruik ik meestal een penseeltje. Je schuift er overzichtelijk al het zand mee weg en tussen de haartjes kun je mits wat handigheid kleine schelpjes klemmen en overbrengen naar een potje. Voor grotere schelpjes is een pincet natuurlijk wél handiger.
- Je hoeft niet alle schelpen uit het gruis te vissen. Kom je bepaalde soorten vaak tegen, determineer ze alvast eens. Dan kun je de rest van die soort bij het verlesen gewoon laten zitten en enkel de mooi gave exemplaren uitpikken. Dat bespaart veel tijd achteraf. Tegelijk leer je bij de determinatie alvast de gelijkende soorten kennen en kun je daar bij het verder verlesen beter op letten.
- Hele kleine of tere schelpjes hou je best meteen apart. Niet zelden verdwijnen de hele kleintjes in de mondopening van grotere en vind je ze later niet meer terug voor determinatie.
- Wees niet bang om hulp te vragen bij determinatie maar probeer altijd eerst eens zelf. Zo leer je nog het meeste, al zit je nu en dan eens fout (en dan weet je het tenminste ook).

Ziezo, veel plezier aan wie het ook eens wil proberen!

Summary

The finest fraction of shell debris also contains many small but often intact molluscs. A sample of this 'shell grit', provenance of Pointe de Conguel, Quiberon (Bretagne, France) from early spring 2006 yielded a long list. The article ends with a 'manual' of practical advice for the examination of these smallest of the beach beauties. (GR)

Literatuur

- GRAHAM, A. (1988). Molluscs: prosobranch and pyramidellid gastropods. Synopses of the British fauna (new series), 2 (2nd ed.). E.J. Brill/W. Backhuys, London, 662 pp.
- SEVERIJNS, N. (2008). Verslag van de meerdaagse SWG-excursie naar Damgan (Bretagne) van 28 februari tot 5 maart 2006 (Deel 1). De Strandvlo, 28(1): 21-38.
- TEBBLE, N. (1976). British bivalve seashells: a handbook for identification. 2nd ed. Her Majesty's Stationery Office, Edinburgh, 212 pp.
- THOMPSON, T.E. (1988). Molluscs: benthic opisthobranchs (Mollusca: Gastropoda). 2nd ed. Synopses of the British fauna (new series), 8 (2nd ed.). E.J. Brill/W. Backhuys, Leiden, 356 pp.

Foto 1: *Caecum imperforatum* – Quiberon 2008 (Foto: Ingrid Jonckheere)

Foto 2: *Vitreolina philippii* (met dier)- Quiberon 2008 (Foto: Ingrid Jonckheere)

Torhoutstraat 124
8610 Kortemark
plattekaas@hotmail.com